

Juhend tasakaalustatuma regionaalse arengu sihiga arvestamiseks toetuse andmise tingimuste koostamisel

Tasakaalustatuma regionaalse arengu saavutamiseks on oluline kõigi valdkonnapoliitikate panus. Kuna suur osa investeeringutest ja reformidest viiakse ellu välisvahendite toel, on eriti oluline tähelepanu pöörata neist vahenditest rahastatavate toetusmeetmete regionaalsele mõjule – eriti arvestades asjaolu, et piirkondade arenguerinevusi mitte arvesse võtvad ehk nn regioonipimedad meetmed kipuvad regionaalseid erisusi pigem võimendama.

Seetõttu on regionaalse arengu väljakutsetega arvestamine ning tegevuste regionaalset arengut toetava mõju suurendamine üks osa EL struktuurivahendite kavandamise protsessist, millele viidatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse §7 lõikes 3. Protsessi kirjeldus on üldjoontes välja toodud „Juhendmaterjal is toetuse andmise tingimuste õigusakti koostamiseks“ (TAT juhend), milles antakse juhised Eesti 2035 aluspõhimõttesse ja sihtidesse panustamiseks, sh tasakaalustatuma regionaalse arenguga arvestamiseks.

6. jaanuaril 2022 toimunud kabinetiistungil arutas Vabariigi Valitsus regionaalse arengu tegevuskava ning andis ministeeriumidele ülesande **arvestada** Euroopa Liidu 2021.–2027. a välisvahendite toetusmeetmete väljatöötamisel tegevuskava rakendusplaanis toodud regionaalseid väljakutseid ja kavandada koostöös Rahandusministeeriumiga konkreetsed lahendused meetmete regionaalse mõju tugevdamiseks.

Kui võrdõiguslikkust või säästlikkust edendavaid valikuid on võimalik teha ka projekti tasandil, siis tasakaalustatud regionaalse arenguga arvestamist ei saa üldjuhul teha ülesandeks toetuse saajale¹.

Meetme mõjus regionaalsele arengule on määrava tähtsusega, kuidas toetus ja selle tulemused piirkonniti jagunevad. See tähendab, et kõige olulisemad on meetme kujundamise käigus tehtud valikud: milline on meetme sihtpiirkond, kas on kasutatud piirkondlikku eelarvejaotust, loodud eeliseid teatud piirkondade taotlejatele jmt.

Käesolev juhend annab ülevaate ja suunised, mida meetme disainimisel silmas pidada, et vähendada negatiivset ja suurendada positiivset mõju regionaalsele arengule.

¹ Erandiks on üle-eestilised projektid, kus toetuse saajal on võimalik tegevusi suunata erinevate piirkondade vahel.

1. Millistele meetmetele juhend kohaldub?

Juhend kohaldub kõigile meetmetele, millel on potentsiaalselt mõju regionaalarengule.

Meetmete laiendatud nimekirjas² on eelkaardistatud meetmete puutumus „Eesti 2035“ strateegiliste sihtide ja aluspõhimõtetega. Meetmete puutumuse hindamisel regionaalse arenguga lähtuti [regionaalse arengu tegevuskavas](#) toodud juurprobleemidest. Puutumust omavatenä on märgitud meetmed, millel on potentsiaal leevendada või süvendada regionaalarengu juurprobleeme.

Meetmete puhul, millel on puutumus tasakaalustatud regionaalse arengu eesmärgiga, tuleb võimalikku mõju täpsemalt analüüsida (vt p 3).

NB! Tuleb silmas pidada, et märked regionaalarenguga puutumuse kohta on meetmepõhised, s.t märgitud on meetme kui tegevuste kogumi puutumus regionaalarenguga. Üksikute tegevustel ei pruugi puutumust olla ning seetõttu tuleb juhul, kui tegevuste elluviimiseks kehtestatakse eraldi toetuse andmise tingimused, puutumuse olemasolu eraldi analüüsida.

NÄIDE: Meede „Ettevõtete TAI mahukuse suurendamine“ on meetmete laiendatud nimekirjas märgitud tasakaalustatud regionaalse arenguga puutumust omavaks. Meede on seotud „Eesti 2035“ alasihiga „Eesti majandus on uuendusmeelne ning teadmispõhine“.

Seos on ilmselt asjakohane pea kõigi selle meetme tegevuste puhul, kuid vajab eraldi analüüsi, kas sama kehtib näiteks ka tegevuse „Innovaatilised riigihanked“ kohta.

Samuti tuleb silmas pidada, et tegemist on eelhindanguga, mis on antud kaardistamise hetkel olemas oleva informatsiooni (rakenduskava, laiendatud meetmete nimekiri) pinnalt. Kui puutumus tasakaalustatud regionaalse arenguga ei osutu asjakohaseks, tuleb konsulteerida Rahandusministeeriumi regionaalarengu osakonnaga.

2. Meetme seostamine „Eesti 2035“ näitajatega

Kui meetme puutumus regionaalarenguga on tuvastatud, on järgneva analüüsi esimeseks sammuks seose loomine „Eesti 2035“ näitajatega.

Meetmete laiendatud nimekirjas on kõik meetmed seostatud „Eesti 2035“ alasihtidega. Iga alasihi kohta on TAT juhendi peatükis 3.2 horisontaalsete teemade kaupa toodud välja näitajad, mille kaudu alasihi suunas liikumist hinnatakse (näitajaid on ära toodud ka käesoleva juhendi lisas 1). Toodud näitajatest tuleb valida sobivaim ning see fikseerida ka toetuse andmise tingimuste määruses.

² Meetmete laiendatud nimekiri on leitav RTK SF ekstranetis.

Määrusesse tuleb valida üks mõõdik, mille tasemete regionaalsete erinevuste kahandamisse sekkumisega panustatakse

NB! Tasakaalustatud regionaalse arengu eesmärgi suunas liikumiseks on valitud näitaja puhul oluline muutus näitaja regionaalsete erisuste kahanemise suunas. Seda tuleb edaspidi sekkumise kujundamisel silmas pidada (vt p 4).

Kuna Eesti 2035 näitajad on mõjuindikaatorid, mille taseme muutusesse panustab rida meetmeid ja tegevusi, ei seata neile konkreetse meetme tasemel sihttasemeid. Eesti 2035 mõõdiku valimise eesmärk on pigem pakkuda tuge sekkumise fookuse seadmisel ning hiljem samasse mõõdikusse panustavate meetmete koondmõju analüüsimisel.

3. Piirkonnaspetsiifilise sekkumise vajaduse hindamine

Kui puutumus tasakaalustatud regionaalse arenguga on tuvastatud, tuleb meetme võimalikku mõju ja regionaalse tasakaalustamise vajadust täpsemalt analüüsida, et leida, milliseid regionaalse arengu suunamise võimalusi oleks antud meetme puhul sobivaim kasutada.

Analüüsi põhijäreldused tuleb esitada toetuse andmise tingimuste seletuskirjas

Analüüsi käigus tuleb vaadelda piirkondlikke erinevusi meetme valdkonnas ning seniste valdkonna toetusmeetmete mõju piirkondlikele erinevustele lähtudes alltoodud küsimustest.

• Piirkondlikud erinevused meetme valdkonnas

- 1) Kas meetme valdkonnas esinevad olulised piirkondade vahelised erinevused?
- 2) Kas on võimalik eristada selgelt mahajäänumaid või edasijõudnumaid piirkondi?
- 3) Kas piirkondlikud erinevused viimaste aastate trendide põhjal pigem süvenevad või leevenevad?

Abiks on järgmised allikad:

- Vastava valdkonna regionaalstatistika (eeskätt maakonnapõhine, aga olenevalt meetme spetsiifikast ka muud jaotused, nt linna- ja maapiirkond, KOV suurusgrupid jne). **NB! Esmajärjekorras kasutada valitud „Eesti 2035“ näitajat** (vt käesoleva juhendi p 2 ning lisa 1), ent olenevalt meetmest on tõenäoliselt asjakohane lisaks kasutada täiendavat piirkondlikku statistikat valdkonna, sihtgrupi, olemasoleva taristu, selle seisukorra, teenuste paiknemise ja kättesaadavuse jmt kohta. Kui valitud „Eesti 2035“ näitaja kohta ei ole regionaalstatistika kättesaadav, tuleb kindlasti kasutada analüüsil lisaks lähimat näitajat, mille kohta piirkondlikud andmed on olemas.
- Juurprobleemide kirjeldused regionaalse arengu tegevuskavas.

- **Varasem kogemus sarnaste toetusmeetmetega**

- 1) Kuidas on varasemalt sarnaste (sama valdkonna) meetmete toetus piirkonniti jaotunud?
- 2) Kuidas on piirkonniti jaotunud meetmete toel ellu viidud projektide väljundid/tulemused (nt loodud töökohad jmt)?
- 3) Kui jaotus on olnud väga ebaühtlane või ebaproportsionaalne võrreldes vajadusega, mis on olnud selle põhjused (nt taotlejate erinev võimekus, teatud piirkondade taotlejaid eeliseisundisse seadvad tingimused, puudujäägid teavituses ja nõustamises, piirkondlike infovõrgustike nõrkus, vähem varasemaid positiivseid kogemusi vmt)?

Abiks on järgmised allikad:

- SFOS aruandluskeskkond
- Meetmepõhiste ja kesksete [hindamiste aruanded](#)
- Toetuse saajate, piirkondade esindajate tagasiside ja ettepanekud

Kui meetme valdkonnas on märkimisväärsed regionaalsed erinevused, need püsivad või kasvavad riikliku sekkumiseta või kui samalaadsete meetmete varasem kogemus näitab, et ühetaolise ehk nn regioonipimeda lähenemise tulemusena regionaalsed erinevused suurenevad, tuleb meetmesse või meetmele lisaks kavandada regionaalseid erisusi vähendav mehhanism.

4. Sekkumise kujundamine

Tasakaalustatuma regionaalarenguga arvestamine peab toimuma meetme disainimise algstaadiumis, kui pannakse paika, millised piirkonnad millist laadi tähelepanu vajavad, ning otsustatakse, milline sekkumisvõimalus või sekkumisvõimaluste kombinatsioon parimal moel regionaalseid erisusi vähendavat mõju saavutada võimaldab.

Meetme valdkondlikud eesmärgid ning tasakaalustatud regionaalarengu eesmärgid peaksid üksteist võimestama ja olema sihiks samaaegselt, mitte üksteist takistama³. Kui regionaalse tasakaalustatuse sihti panustamine läheb otsesesse konflikti valdkondlike eesmärkide saavutamise, siis tuleb planeerida kompenseerivaid meetmeid.

Järgnevalt on loetletud rida sekkumisvõimalusi vastavalt probleemi olemusele ning toodud näiteid nende kasutusest varasemate meetmete puhul.

³ Näiteks on võimalik toetusmäära regionaalse vajaduspõhise diferentseerimisega saavutada valdkondlik eesmärk väiksemate kuludega või samade kuludega kõrgem eesmärk, sest toetades võimekamaid madalama toetusmääraga, jätkub vahendeid suurema hulga projektide elluviimiseks.

Kui peamiseks probleemiks on erisused taotlejate võimekuses, taotlemisaktiivsuses või taotlemise edukuses

Kui varasema kogemuse põhjal nähtub, et teatud piirkondades on esitatud proportsionaalselt vähem taotlusi või taotluste rahuldamise protsent on proportsionaalselt madalam, ning on kindlaks tehtud nende erisuste põhjused (vt p 3 juhiseid piirkonnaspetsiifilise sekkumise vajaduse analüüsiks), saab kaaluda järgmisi lahendusi:

- **Teatud piirkondade potentsiaalsete taotlejate täiendav informeerimine ja nõustamine nii taotlemisel kui projekti elluviimisel**

Olenevalt madalama taotlemisaktiivsuse põhjustest kavandada vastavate probleemide leevendamiseks sekkumisi nagu sobivate infokanalite valik, piirkondlike infovõrgustike kasutamine, infomaterjalide tõlkimine, infoseminaride korraldamine piirkonnas, täiendava nõustamise korraldamine piirkonnas jne.

- **Teatud piirkondades täiendavate sihtgrupi võimekust arendavate tegevuste kavandamine ja elluviimine taotlusvoorude eelselt**

Sageli ei ole projektide madala kvaliteedi põhjuseks vaid vähene informeeritus ja taotlemise koostamise oskus, vaid toetada on vaja innovatsiooni- ja strateegilise planeerimise võimekust. Sihtgrupi võimekust arendavatest toetusskeemidest on olemas mitmeid näiteid, nt „[Digitaliseerimise teekaardi toetus](#)“ ettevõtjatele, ettevõtluse, teenuste ja linnaruumi arendamise integreeritud projektide ettevalmistamise töötoad SF 2021-2027 poliitikaeesmärgi „Inimestele lähedasem Eesti“ meetmetest toetust taotlevatele KOV-idele ja maakondlikele arendusorganisatsioonidele jne. Tasub jälgida, et taolised meetmed toetaksid eeskätt just neid piirkondi, kus vajadus selle järele on suurim.

- **Piirkonniti erinevad kvalifitseerimistingimused või sihid taotlusele või taotlejale**

Sobib juhul, kui varasemast kogemusest nähtub, et näiliselt ühetaolised nõuded kvalifitseerumisele või projekti käigus saavutatavatele eesmärkidele (nt nõue käibe, palgatasemele jne) on takistanud teatud piirkondade taotlejatel kandideerimast või toetust saamast, kuna vastavates näitajates esinevad märkimisväärsed piirkondlikud erisused. Esineda võib ka vastupidine olukord, kus ühetaolised nõuded seavad „lati“ mõne piirkonna taotlejate jaoks väga madalale ning toetust on võimalik saada muudest piirkondadest oluliselt väiksema pingutusega. Sellisel juhul on mõistlik kaaluda nõuete seadmisel lähtumist piirkondlikust tasemest.

Näiteks on [Kagu-Eesti ettevõtluse arengu toetusmeetmes](#) tulemusnäitajaks maakonna keskmisest palgast kõrgema palgaga töökohtade arvu kasv toetust saanud ettevõtetes. Sel viisil seatakse toetuse saajatele eesmärk, mis lähtub just selle maakonna palgaolukorrast. [Alustava ettevõtja starditoetuse](#) puhul on rahvusvahelistumisele suunatus nõutav ainult Tallinna ettevõtjate puhul.

- **KOV finantsvõimekust arvestavad erisused toetusmääras**

Sellist lahendust on võimalik kasutada kohaliku omavalitsuse üksustele suunatud meetmetes. Näiteks on KOV põhist toetusmäära kasutatud meetmes „[KOV-i hoolekandetasutuste hoonetes energiatõhususe ja taastuvenergia kasutuse edendamine](#)“, kus toetuse määr sõltus kohaliku omavalitsuse üksuse põhitegevuse tuludest ja kohaliku omavalitsuse elanike arvust ning ulatus 40–70 protsendini projekti abikõlblikest kuludest. Täpsemalt vaata omavalitsuspõhise toetusmäära kasutamise kohta rahandusministeeriumi juhendist „KOVide hoonetesse ja rajatistesse suunatud investeeringutoetuste meetmete kavandamise üldised soovitusel ministeeriumitele“⁴.

Kui mõnes piirkonnas on mahajäämus ülejäänud Eestist märkimisväärselt suur

- **Toetusmeetme või selle alategevuste kavandamine teatud piirkondadele**

Näiteks rakendatakse tööturu toetusmeetmeid Ida-Virumaal ja Kagu-Eestis kui suurema tööpuudusega piirkondades. Kagu-Eestile kui madala tööjõus osalemise määra ja madalate sissetulekutega piirkonnale on suunatud [Kagu-Eesti ettevõtluse arengu toetusmeetme](#), mis toetab VKE-de investeeringuid lisandväärtuse tõstmiseks ja suurema palgaga töökohtade loomiseks.

- **Toetuse suunamine ainult turutõrkepiirkondadesse**

[Järgmise põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu kolmanda etapi rajamise toetusmeetme](#) puhul kaardistati aadressiobjektid – nõ valge ala, kus puudus lairiba püsiühendus ning kuhu operaatorid seda lähima aja jooksul turutingimustel ei olnud valmis looma. Toetust saab taotleda ainult maapiirkonna ja väikelinnalise piirkonna valge ala aadressidele lairibaühenduse loomiseks.

- **Eriprojektid ja investeeringud teatud piirkondades**

Näiteks kavandatakse üksikinvesteeringud taristuvõrgu lünkade täitmiseks. Mõnes mõttes võib siin näiteks tuua meetme „[Tervisekeskuste kaasajastamine](#)“, mille puhul olid investeeringute valiku aluseks TÜ RAKE koostatud esmatasandi tervishoiuteenuste optimaalse korralduse mudelist lähtuvad kriteeriumid.

- **Toetusskeemi piloteerimine teatud piirkonnas**

[Tühjenevate korterelamute pilootprojekti](#) kogemused Lüganuse ja Valga vallas ning Kohtla-Järve linnas on aluseks vastavate toetusmeetmete väljatöötamiseks. Väljatöötatavat meetet rakendatakse esmalt Ida-Virumaal ning alles järgmises etapis üle-eestiliselt.

⁴ RM juhend „KOVide hoonetesse ja rajatistesse suunatud investeeringutoetuste meetmete kavandamise üldised soovitusel ministeeriumitele“ on leitav RTK SF ekstranetist

Kui valdkondlik areng on piirkonniti ebaühtlane, erinevused ei leevene või leevenevad liiga aeglaselt

- **Piirkonniti erinevad toetusmäärad**

Toetuse jõudmist mahajäänumatesse piirkondadesse on võimalik ergutada piirkonniti diferentseeritud toetusmäärade kaudu, mis teevad toetusmeetme mahajäänumates piirkondades atraktiivsemaks ja kättesaadavamaks ning aitavad vältida ületootamist piirkondades, kus tegevuse käivitamiseks piisab madalamast toetusmäärast. Milline on piirkondlik jaotus ning milline on diferentseerimise ulatus, tuleb otsustada lähtuvalt probleemi olemusest. Näiteks [väikeelamute rekonstrueerimistoetuse](#) ja [korterelamute rekonstrueerimistoetuse](#) puhul diferentseeriti toetusmäära kinnisvarahindade alusel sõltuvalt asukohast suuremates linnapiirkondades või neist väljaspool. Madalam toetusmäär kõrgema kinnisvarahinnaga piirkondades oli piisav rekonstrueerimishuvi tekitamiseks ning võimaldas sama toetuseelarvega saavutada energiasäästu rohkemates hoonetes.

- **Teatud piirkondadele reserveeritud toetusvahendid**

Piirkondade vahelist rahajaotust on rakendatud paljudes meetmetes, tagamaks proportsionaalselt suurema toetusmahu jõudmist mahajäänumate piirkondadeni. Näiteks on [piirkondade konkurentsivõime tugevdamise meetmes](#) kehtestatud maakondlik rahajaotus, võttes aluseks maakondade elanike arvu ja sotsiaalmajanduslikud näitajad (sh maakonna SKT, ettevõtlusaktiivsuse määr ning tööhõive määr) ning eraldades lisasummad Ida-Viru ja Kagu-Eesti maakondadele kui riiklikele fookuspiirkondadele. [Väikeelamute rekonstrueerimistoetuse](#), [korterelamute rekonstrueerimistoetuse](#) ja [kohaliku omavalitsuse hoonete energiatõhusaks muutmise](#) meetmetes on toetusvahendid indikatiivselt jaotatud NUTS3 piirkondade vahel. Lisaks piirkondlikule jaotusele on toetuse andmise tingimustes reeglid võimalike piirkondlike jääkide ümberjagamiseks üleriigiliselt, et tagada vahendite kiire kasutussevõtt.

Rakendusuuringute programmi 1. voorus suunati 50% toetusest väljapoole Harjumaad. Et maandada toetuse kasutamata jäämise riski, oli piirkondlik rahajaotus kehtestatud üksnes kuueks kuuks alates vooru väljakuulutamisest. [KOV energiatõhususmeetmes](#) on alternatiivina – et vältida vajadust tähtajalise jaotuse kehtestamiseks – hinnatud projekte esmalt regionaalsetes gruppides ning seejärel jagatud jääk üleriigiliselt.

- **Toetuse hindamisel piirkondlike boonuspunktide andmine**

Mahajäänumate piirkondade projektide tõstmiseks toetuse taotlejate pingereas on võimalik anda piirkondlikke boonuspunkte. Sellisel juhul tuleb aga kujundada hindamiskriteeriumid selliselt, et boonuspunktidel oleks ka reaalne mõju projektivaliku tulemusele, samas mitte järele andes taotluste kvaliteedis. Näiteks saab lisapunkte anda üksnes neile taotlustele, mis on muudes kriteeriumites seatud lävendi ületanud.

- **Piirkonniti erinev abikõlblike tegevuste loend**

2014-2020 perioodi linnaliste piirkondade arendamise meetmete puhul rakendati [Ida-Viru linnapiirkondadele](#) erinevat tegevuste loetelu võrreldes [Tallinna, Tartu ja Pärnu](#)

[linnapiirkondadega](#), kuna nende arenguvajadused on erinevad. Toetusvaldkondade valikul tehti koostööd linnapiirkondade esindajatega.

Lähtuvalt probleemi olemusest tuleb valida sobivaim sekkumine (või sekkumiste kombinatsioon) TAT regionaalse mõju suunamiseks. Sekkumise valikut tuleb kirjeldada ja põhjendada TAT seletuskirjas.

Konsulteerimine

Regionaalarenguga puutumuse analüüsi tulemused, regionaalarenguga seotud näitajate valik ning nende pinnalt kavandatavad lahendused regionaalsete erisuste vähendamiseks arutatakse läbi ja lepitakse kokku meetme väljatöötaja ja rahandusministeeriumi vahelise mitteametliku konsultatsiooni käigus. Mitteametlik konsultatsioon toimub TAT esimese kontseptsiooni või eelnõu alusel, enne lõpliku eelnõu valmimist. Mitteametliku konsultatsiooni ajaks peab meetme väljatöötajal olema esmane regionaalarenguga puutumuse analüüs (vt p 3 küsimused valdkonna piirkondlike erisuste ning varasema meetmete rakendamise kohta) endal tehtud. Soovi korral võib mitteametlikku konsultatsiooni korrata, et kindlustada konsultatsioonitulemustega arvestamine mõlemale poolele sobival, eesmärgi arvestaval moel ning vältida eelnõu ametliku kooskõlastusringi takerdumist. Ametlikul kooskõlastusringil jälgib rahandusministeerium kontroll-lehte, mis on toodud käesoleva juhendi lisas 2.

NB! Kui meetme sihtgrupiks on kohaliku omavalitsuse üksused, tuleks lähtuda sekkumise kavandamisel ka RM juhendist „KOVide hoonetesse ja rajatistesse suunatud investeringutoetuste meetmete kavandamise üldised soovitused ministeeriumitele“

Kokkuvõtteks

Et piirkondade vahelised erisused leeveneksid ning igas Eesti nurgas oleks hea elada ja töötada, on vaja kõigi valdkonnapoliitikate panust. See tähendab, et iga meetme kujundamisel tuleb läbi mõelda, millised on meetme potentsiaalsed mõjud regionaalsele tasakaalustatusele ning kuidas minimeerida negatiivset ja maksimeerida positiivset mõju, tegemata järeleandmisi valdkondlike eesmärkide saavutamises. Tähtis on seda teha võimalikult varajases sekkumise kujundamise etapis, pidades silmas, et võrdsed toetustingimused üle Eesti ei pruugi tagada regionaalselt tasakaalustatud tulemust.

Loodetavasti on käesolev juhend sel teel abiks, aga lisaks sellele soovitame kindlasti juba meetme tingimuste kavandamise algfaasis ühendust võtta RM regionaalarengu osakonnaga. Senist praktikat on napilt, seetõttu ei ole ka see juhend paraku ammendav. Oleme tänulikud kõigi ettepanekute eest, mis aitaksid seda parandada.

Kontakt:
Liis Palumets (liis.palumets@fin.ee)
Regionaalarengu osakond
Rahandusministeerium

Lisa 1. Tasakaalustatud regionaalse arengu sihi suunas liikumise indikaatorid

„Eesti 2035“ alasiht	Mõõdik, mille regionaalsete erisuste vähendamisse sekkumine panustab	Mõõdikute regionaalsed väärtused																					
		EESTI	Põhja- Eesti	Kesk- Eesti	Kirde- Eesti	Lääne- Eesti	Lõuna- Eesti	Harju- maa	Hiiu- maa	Ida- Virumaa	Jõgeva- maa	Järva- maa	Lääne- maa	Lääne- Virumaa	Põlva- maa	Pärnu- maa	Rapla- maa	Saare- maa	Tartu- maa	Valga- maa	Viljandi- maa	Võru- maa	
Arukas inimene Tegus inimene	Tööjõus osalemise määr (15-74), % (2020)	72	77	68	62	70	68	77	67	62	69	68	68	66	57	70	71	74	73	66	65	61	
	Täiskasvanute elukestvas õppes osalemise määr (25-64-aastased viimase 4 nädala jooksul) (2021)	18	20	14	14	16	19																
	Kolmanda taseme haridusega 25-34-aastaste osatähtsus, % (2021)	39	48	23	24	26	35	48	33	24	23	21	24	25	26	24	22	32	43	23	24	27	
	Eri- ja kutsealase haridusega täiskasvanute (25–64a) osakaal (2021)	70	73	64	75	67	67	73	72	75	65	64	65	65	65	65	65	64	71	70	62	64	65
	Vähemalt 15-aastaste osalemine kultuurielus viimasel 12 kuul, % (2020)	74	78	73	61	71	73	78	68	61	71	69	81	74	69	70	73	71	77	65	77	58	
Tervist hoidev inimene	Tervena elada jäänud aastad sünnil (2019/2020)	57						59	61	53	52	58	60	57	46	59	58	58	55	54	52	47	
Hooliv ühiskond	Suhtelise vaesuse määr, % (2020)	21	17	21	31	24	23	17	25	31	22	23	22	20	27	25	21	21	19	29	23	30	
Koostöömeelne ühiskond	Vabatahtlikus tegevuses osalemise määr, % (2018)	49	63	32	51	41	47																
Eesti majandus on tugev Eesti majandus on uuendusmeelne ja teadmispõhine Eesti majandus on vastutustundlik	Tööjõu tootlikkus (tööviljakus hõivatu kohta lisandväärtuse alusel, 1000EUR) (2020)	37						38	28	37	31	33	32	35	32	31	36	25	37	35	34	29	
	SKT hõivatu kohta EL 27 keskmisest PPS alusel, % (2020)	72	95	45	49	41	53	95	29	49	35	47	38	50	34	44	34	39	69	30	48	34	
Elukeskkonna kujundamisel arvestatakse kõigi inimeste vajadustega Elukeskkond on turvaline Elukeskkond on kvaliteetne	Elukeskkonnaga rahul või pigem rahul olevate elanike osatähtsus, % (2020)	85	89	83	70	87	86	89	93	70	82	83	87	83	80	85	82	92	88	78	84	83	
	Ühissõiduki, jalgrattaga või jala tööl käivate inimeste osakaal (2021)	34																					
Eesti on inimesekeskne riik	Rahulolu KOV-i teenustega, % (2020)	67	69	69	57	70	64	69	76	57	62	75	67	67	58	68	70	75	66	67	63	63	

Lisa 2. TAT kontroll-leht

	jah/ei	märkused
Meetmel on näitajate metoodikas meetmete nimekirjas märgitud puutumus regionaalse arenguga		
TATis on loodud seos „Eesti 2035“ näitajaga, eelnõu sõnastuses on selgelt viidatud, et TAT tegevustega panustatakse näitaja sihttaseme suunas liikumisse regionaalset tasakaalustatust toetaval moel		
Seletuskirjas on välja toodud põhijäreldused analüüsist piirkondlike arenguerinevuste kohta meetme valdkonnas		
Seletuskirjas on välja toodud põhijäreldused analüüsist piirkondlike arenguerinevuste peamiste algpõhjuste kohta meetme valdkonnas		
Seletuskirjas on rakendamise statistika või hindamiste tulemuste alusel välja toodud varasemate sarnaste meetmete mõju regionaalsele tasakaalustatusele (projektide ja toetusvahendite või väljundite-tulemuste jaotus ning võimalusel ebavõrdse jaotumise põhjused) (kui asjakohane)		
Seletuskirjas on analüüsitud erinevaid sekkumisvõimalusi regionaalse tasakaalustatuse suurendamiseks ning on põhjendatud sekkumis(t)e valik		
Kui meetmel on märgitud puutumus regionaalse arenguga ning on tuvastatavad piirkondlikud arenguerinevused meetme valdkonnas, on TATis kavandatud sekkumised regionaalse tasakaalustatuse suurendamiseks		
Seletuskirjas on analüüsist lähtuvalt toodud välja soovitatav saavutatav piirkondlik toetuse, projektide, väljundite või tulemuste jaotus (kõigi või kindlate piirkondade lõikes), mille alusel saab meetme väljatöötaja meetme edasisel elluviimisel hinnata kavandatud regionaalset tasakaalu suurendavate elementide sobivust ja piisavust		
Kui tegemist on KOVidele suunatud sekkumisega, on arvesse võetud juhendi „KOVide hoonetesse ja rajatistesse suunatud investeeringutoetuste meetmete kavandamise üldised soovitusel ministriumitele“ põhimõtteid		
REGO on saatnud TAT-i ülevaatamiseks PLO-le, KOV finantsjuhtimise osakonnale, KOV poliitika osakonnale (kui asjakohane)		